

Биће занимљиво пратити медије у недељу, 5. октобра 2008. године – како ће се описати тај историјски дан, датум великих демократских промена, када је Србија срушила диктатора и окренула нову страницу у још новијој историји? Медији су свакако веома слободни, али под условом да их нико у кабинетима, амбасадама не гледа, не слуша или не чита (један велики филозоф је давно говорио да и столови могу да играју ако их нико не гледа). Тако да би владајућа коалиција могла да буде уздрмана ако би се у слављењу тог дана буде претеривало, ако се, не дај боже буде говорило о злочинима или штеточинској политици СПС и ЈУЛ-а или се, на другој страни, октобарска демократска револуција буде прећуткивала. Овај пети октобар ће, ипак, бити мирнији, ослобођен оног вишка емоција, стегнутих вилица јер је некако схваћено да, без обзира на отровне свађе, погубан минули рад, страначке ровове, Србија заправо нема избора на неком од стратешких јеловника. Да је постојала нека друга озбиљна могућност, Србија би је вероватно одабрала. Али не, могућности, није било. Дакле, Европа. Ако је веровати истраживањима, први пут је ЕУ међу Србима популарнија институција од Српске православне цркве, само што у ЕУ тек треба да уђемо а у СПЦ су нас, углавном, већ увели. О српским свештеницима већ све знамо, а европске ћемо тек упознати.

У протеклих осам година, Србија је покушавала да прекорачи из петог у шести октобар, јер су неталентовани али зато веома амбициозни пропагандисти, лидери са грешком или борци за кршење људских права објашњавали да никако не можемо да кренемо даље док не увидимо какви смо били фашисти, суочимо се са злом у себи и добротом свих око нас. Та потресна, хумана прича о праведничком чекању шестог октобра, изненада је завршена када је обзнањена коалиција националног јединства, и Србија је у једном дану прешла пут који није успела за седам и по година. Као по некој демократској сугестији која се не сме одбити, прича о шестом октобру је заустављена управо када је направљен историјски компромис следбеника Зорана Ћинђића и Слободана Милошевића. Ситне вести у доњем левом углу новина би нас обавештавале да је Горица Гајевић постала општински правобранилац у Рашкој, да је друг Брчин постао саветник министра просвете, а неки други јуришници Милошевићеве политике намеравају да постану челни људи најмоћнијих предузећа у Србији, али то би можда изазвало неки револт само код преосталих дилера катарзе у Србији, који још нису схватили нове политичке околности. Тај договор, ма колико деловао неискрено, а понекад и комично, јесте важан и можда историјски политички догађај у земљи у којој су до скоро слобисти Ћинђића описивали као заштитника свих криминалаца, а велике демократе свим снагама трудиле да не дозволе сахрану Милошевића у Београду. То одлагање оружја, та жеља да се изађе из слобистичког политичког наслеђа свакако заслужује поштовање, али остаје нејасно зашто велики пријатељи из Брисела то не поштују.

Велика акција хапшења Радована Караџића, у којој се једино не зна ко га је и када ухапсио, дочекана је са одушевљењем у западном делу планете Земље, али Србија није направила ниједан корак ка Европској унији. Сваки покушај да се Косово поново стави на дневни ред доживљава се као отворени доказ да и у Тадићевом окружењу има скривених националиста, који се можда понашају као демократе и европејци али се у њима и даље тиња српски национализам. Уосталом, о томе ће се читати у следећој годишњој потерници Хелсиншког одбора за људска права.

Без обзира на то што је српска власт до сада углавном доживљавала бламажу од великих пријатеља из ЕУ, опозиција је деловала најжалосније од успостављања вишестраначког система у Србији. Распад највеће опозиционе странке, који се по Скупштини и медијима претвара у приче који нису достојне најгорих кафана на Ибарској магистралама, као да је означио крај једне политичке ере и најавио период у којем ниједна озбиљна странка више неће доводити у питање европске интеграције. Странке које буду покушавале да шминкају леш Милошевићеве политике могу да се кладе у сопствени пораз на било којим изборима, али то не значи да владајућа европска коалиција може да буде безбрижна.

Не само што се веома лако може догодити да Европа одлучи да заустави интеграције или да Србији саопшти да изабере између Косова и Брисела, него што се и светски односи тако драматично мењају да ће за неколико година, када се будемо приближили капијама ЕУ, у Србији бити неупоредиво већи отпор евро-ентузијастичким бајкама које слушамо сваког дана и у сваком погледу. И као што су овдашње елите, дакле Милошевић и његова свита, превидели пад Берлинског зида, сасвим је могуће да ће овдашње власти превидети пад неких других зидова, који су до данас деловали као победници у Хладном рату.

На крају основне школе демократије, Србија као друштво делује растерећеније, а њени грађани живе неупоредиво боље. Јасно је да се, уз много мука, развијају неке основне институције демократског друштва, али је још јасније да слаби држава, њен апарат, као и све институције које симболизују традицију једног народа. На крају би се могло испоставити да ћемо бити задовољнији, богатији и дебљи, само нећемо знати где заправо идемо и шта смо желели на почетку. Или ћемо читаво друштво спремити за Европу, као што ентузијастички спремају возило за трке, да би на крају схватили да на тој стази нисмо пожељни, а за друге смо закаснили.

пренесено из недељника НИН